

ÅRSRAPPORT 2011

Direktøren har ordet

NIKU er fra opprettelsen av satt til å løse viktige oppgaver på kulturminnefeltet, for et begrenset utvalg av aktører. Gjennom årene har NIKU vokst til å bli et spesialisert institutt som vi stadig og på best mulig måte søker å tilpasse til våre oppdragsgiveres behov og muligheter. Det er en smal kundegruppe som har behov for mye av vår spisskompetanse. Hvis en av våre større oppdragsgivere blir borte eller bestiller mindre, vil det ikke alltid være andre kjøpere til den samme type kompetanse.

Ut fra ren økonomisk tankegang er ikke dette den beste forretningsmodellen. Men for samfunnet som helhet gir det god mening å bygge opp et stort og integrert flerfaglig forskningsmiljø som NIKU. Et bredt kunnskapsgrunnlag på kulturminnefeltet er nødvendig for god forvaltning av kulturminneverdiene våre. Erkjennelsen av dette må imidlertid følges av vilje og evne til å satse på, og bruke dette fagmiljøet slik at det kan være bærekraftig.

Vi trenger en langt sterkere økonomisk prioritering av forskning og utvikling på kulturminnefeltet. Dette feltet har ikke fulgt de øvrige satsingene innen miljøforskning, til tross for at god forvaltning av kulturminneverdier i høy grad handler om kunnskap.

Når vi velger å bevare kulturminner, er det for at de gir oss kunnskap om de mennesker som levde før oss. Også når vi velger hvordan vi skal ta vare på kulturminnene forutsetter det en kompleks kunnskap som favner vidt. Eksempler på slik kunnskap kan være konservering av kirkekunst, hvordan vi best forener bevaringsinteresser med dagens krav til byers og bygningers funksjonalitet, eller hvordan vi raskt og effektivt kan få overblikk over arkeologiske objekter som må undersøkes i forkant av en stor veiutbygging.

Et flerkulturelt samfunn trenger sterke felles verdier. Forvaltning av kulturminner har betydning for hvordan vi tenker om fellesskap og identitet. Kunnskap om hvordan vi velger og prioriterer hvilke kulturminner som skal bevares, og kunnskap om hvordan vi forankrer disse valgene i befolkningen, er viktig for en god og fremtidsorientert forvaltning av fortiden. Det er dette NIKU skal bistå samfunnet med.

Vi håper at erkjennelsen om dette fester seg på en slik måte at det også blir politiske prioriteringer av det.

Året 2011 har vært et år hvor NIKU har fått merke effekten av stramme rammevilkår, med få alternative beskjeftigelsesmuligheter når deler av oppdragsvirksomheten blir borte. På grunn av spesielle omstendigheter ble for eksempel en stor del av vår arkeologiske kapasitet utnyttet det meste av året.

Vi går inn i det nye året med håp om at både de langsiktige og de kortsiktige rammevilkårene blir bedre, slik at kulturminneforvaltningen får mulighet til å arbeide på et like sterkt kunnskapsgrunnlag som andre deler av miljøforvaltningen.

Carsten Paludan-Müller
Administrerende direktør

Styrets årsberetning

Virksomhetens art og lokalisering

Norsk institutt for kulturminneforskning, NIKU, ble opprettet som en selveiende stiftelse av Miljøverndepartementet i 1994. NIKU er et uavhengig forskningsinstitutt som utvikler og leverer kunnskap og tjenester til eiere, brukere og forvaltere av kulturminner og kulturlandskap. NIKUs oppgave er å identifisere kulturminneverdi og å levere best mulige løsninger for prioriterte kulturminneverdier. NIKUs oppdragsgivere er offentlig forvaltning, tiltakshavere, eiendomsutviklere og eiere av verdifulle kunstgjenstander. NIKUs målsetting er å være et nasjonalt og internasjonalt kompetansesenter innen anvendt kulturminneforskning. Det legges vekt på tverrfaglighet, både innen institusjonen og gjennom samarbeid med andre institusjoner.

NIKUs virksomhet drives fra hovedkontoret i Oslo og distriktskontorene i Tromsø, Trondheim, Bergen og Tønsberg. De tre sistnevnte kontorene har et spesielt fokus på middelalderarkeologi, mens kontoret i Tromsø arbeider med nordområdene og samiske forhold.

NIKUs 66 faste fagansatte er organisert i følgende fem fagavdelinger:

Arkeologiavdelingen

Arkeologiavdelingens hovedoppgave er gjennom arkeologisk metode å overvåke og undersøke arkeologiske kulturminner. Avdelingen har et sterkt forskningsfokus mot historisk arkeologi, og bruk av ny teknologi i forbindelse med arkeologiske registreringer, kartlegging, dokumentasjon og bevaring. Avdelingen hadde 15 ansatte ved utgangen av 2011.

Bygningsavdelingen

Bygningsavdelingens oppgaver er å fremskaffe ny kunnskap om eldre bygninger og anlegg, vurdere teknisk tilstand, sårbarhet og potensial for ny bruk, og utvikle ny kunnskap om kulturminners verdi og betydning og hvordan kulturminnene brukes og forvaltes i samfunnet. Avdelingen hadde 16 ansatte ved utgangen av 2011.

Konserveringsavdelingen

Konserveringsavdelingens hovedoppgave er bevaring av kunst, inventar, dekor og overflater samt gjennomføring av fargearkeologiske undersøkelser av bygninger og fartøy. Avdelingen hadde 17 ansatte ved utgangen av 2011.

By- og landskapsavdelingen

By- og landskapsavdelingens hovedoppgaver er forskning og utredning for integrering av kulturminner, -miljø og -landskap i arealplanlegging og lokalsamfunnsutvikling, tjenesteoppdrag mot planer/tiltak på alle nivå, samt metodeutvikling og oppdrag innenfor miljøovervåking og landskapsendringer. Avdelingen hadde 12 ansatte ved utgangen av 2011.

Nordområdeavdelingen

Nordområdeavdelingens oppgaver er forskning og utredning innenfor kulturminneovervåking og kulturminneforståelse, kulturminner og samfunn, herunder betydningen av kulturminner og landskap for urfolk i nordområdene, og dokumentasjon av og metodeutvikling innenfor tradisjonell kunnskap. Avdelingen hadde 6 ansatte ved utgangen av 2011.

Personale og organisasjon

I NIKU ble det utført 79,2 årsverk gjennom hele 2011, hvorav 5,2 årsverk var utført av korttidsengasjert personell. Antall fast ansatte (inkludert ansatte i permisjon) pr 31.12. 2011 var 82, mens antallet faste ansatte var 81 ved utgangen av 2010.

Kvinneandelen i stiftelsen var 67 % ved utgangen av 2011 mens den for vitenskapelige stillinger var 62 %. Styrets kvinneandel var 43 %. Gjennomsnittlig årslønn for kvinner var kr 512 432 mens den for menn var kr 562 972.

NIKU har likestillingsavtale. Denne er tuftet på lov om likestilling mellom kjønnene, som særlig tar sikte på å bedre kvinners stilling. Avtalen er tillegg til gjeldende særavtaler og overenskomster i NIKU. I henhold til denne avtalen er det opprettet et eget likestillingsutvalg, og avtalen har bestemmelser om at begge kjønn skal være representert i ulike utvalg i NIKU.

NIKU har ingen planer om særskilte tiltak, ut over at man har løpende fokus på likestilling, og spesielt gjelder dette det forhold at gjennomsnittlig lønn i NIKU er høyere for menn enn for kvinner.

Stiftelsen arbeider aktivt for å forhindre diskriminering som følge av nedsatt funksjonsevne, etnisitet, nasjonal opprinnelse, hudfarge, religion eller livssyn. Aktivitetene omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering.

Stiftelsens styre gjennomførte 5 møter i løpet av 2011.

Lokaler, helse, miljø og sikkerhet

Det er ikke rapportert arbeidsuhell med alvorlige skader i 2011. Det gjennomsnittlige sykefraværet var 5,1 %. Stiftelsen har fast avtale med bedriftshelsetjeneste. Alle stiftelsens kontorsteder har egne verneombud. NIKU fikk status som Inkluderende arbeidslivsbedrift 1. oktober 2007.

Virksomhetens art medfører verken betydelig forurensning eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø. Farlig avfall behandles i tråd med offentlige retningslinjer.

Økonomisk resultat

Stiftelsen fikk et årsunderskudd på 3 741 539 kroner i 2011. Endring i beregningen av pensjonskostnadene og nye retningslinjer for arkeologiske vedtaksprosjekter er hovedårsak til årsunderskuddet for 2011. Netto prosjektinntekter i 2011 var på 64 760 460 kroner, en reduksjon fra 71 791 307 kroner i 2010.

Stiftelsens eiendeler er bokført til 59 920 978 kroner. Grunnkapitalen er 15 000 000 kroner og samlet egenkapital utgjør 22 170 133 kroner (37 % av totalkapitalen). Stiftelsen har for øvrig god likviditet.

Fortsatt drift

Forutsetningene for fortsatt drift er til stede og regnskapet for 2011 er satt opp på dette grunnlaget. Utsiktene til den videre drift anses tilfredsstillende ved årets utgang.

Dette er basert på uendret konkurransekraft, positive kontraktsutsikter generelt og stort sett uendrede bevilgninger fra det offentlige.

Årets resultat

Årets underskudd på 3 741 539 kroner dekkes ved overføring fra annen egenkapital.

Oslo, 17.04. 2012

I styret for stiftelsen NIKU

Knut Grøholt
styreleder

Berit Skarholt
nestleder

Kjell Abildsnes
styremedlem

Else Grete Broderstad
styremedlem

Ingebjørg Hage
styremedlem

Anna Helena Petersén
styremedlem

Ole Risbøl
styremedlem

Carsten Paludan-Müller
administrerende direktør

Resultatregnskap

	Note	2011	2010
Driftsinntekter og driftskostnader			
Prosjektinntekter	7	75 685 258	80 636 255
Sum driftsinntekter		75 685 258	80 636 255
Direkte prosjektkostnader		10 924 798	8 844 948
Lønnskostnader m.m.	3,4	55 256 884	48 332 623
Avskrivning på driftsmidler	1	1 539 234	1 177 750
Annen driftskostnad		13 885 290	13 739 084
Sum driftskostnader		81 606 207	72 094 405
Driftsresultat		-5 920 949	8 541 850
Finansinntekter og finanskostnader			
Renteinntekt		806 100	633 388
Rentekostnad		26 433	39 887
Resultat av finansposter		779 667	593 501
Resultat før skattekostnad		-5 141 282	9 135 351
Skattekostnad på ordinært resultat	8	-1 399 743	2 588 800
Årsoverskudd		-3 741 539	6 546 551
Overføringer			
Overført fra/til annen egenkapital		3 741 539	-6 546 551
Sum overføringer		-3 741 539	6 546 551

Balanse

	Note	2011	2010
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Utsatt skattefordel	8	4 216 189	2 410 932
Sum immaterielle eiendeler		4 216 189	2 410 932
Varige driftsmidler			
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	1	2 115 591	2 482 073
Sum varige driftsmidler		2 115 591	2 482 073
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	2	30 001	30 001
Sum finansielle anleggsmidler		30 001	30 001
Sum anleggsmidler		6 361 781	4 923 006
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer		17 446 697	14 745 815
Andre fordringer		1 634 546	2 805 168
Sum fordringer		19 081 243	17 550 983
Bankinnskudd, kontanter o.l.	5	34 477 954	34 093 445
Sum omløpsmidler		53 559 196	51 644 428
Sum eiendeler		59 920 978	56 567 435

Balanse

	Note	2011	2010
Egenkapital og gjeld			
Innskutt egenkapital			
Grunnkapital		15 000 000	15 000 000
Sum innskutt egenkapital		15 000 000	15 000 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		7 170 133	10 911 673
Sum opptjent egenkapital		7 170 133	10 911 673
Sum egenkapital	6	22 170 133	25 911 673
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	4	9 742 070	2 951 293
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		2 383 071	4 275 036
Betalbar skatt	8	405 514	1 150 990
Skyldig offentlige avgifter		5 554 941	5 059 336
Forskuddsinnbetalt på prosjekter		13 331 071	10 908 319
Annen kortsiktig gjeld		6 334 177	6 310 789
Sum kortsiktig gjeld		28 008 775	27 704 469
Sum gjeld		37 750 845	30 655 762
Sum egenkapital og gjeld		59 920 978	56 567 435

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk.

Vurdering og klassifisering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av gjeld er analoge kriterier lagt til grunn. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes å ikke være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring. Enkelte poster er i samsvar med regnskapsloven vurdert etter andre regler og redegjøres for nedenfor.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til balansedagens kurs.

Andre anleggsaksjer

Anleggsaksjer hvor NIKU ikke har betydelig innflytelse balanseføres til anskaffelseskost.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Pensjonsforpliktelser

Ved regnskapsføring av pensjonsforpliktelser er lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag lagt til grunn. Estimatavvik og planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningstid i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidler (korridor).

Vurderingsprinsipp for prosjekter

Inntekter er bokført i henhold til vilkår for fakturering eller betalingsløfte i bevilgningsbrev eller kontrakt. For ikke avsluttede prosjekter er det beregnet forventet total kostnad av gjenstående aktiviteter. Dekningsbidrag for utført arbeid blir godskrevet arbeidsåret, med mindre gjenstående aktivitet koster mer enn det som da blir tilgjengelig av midler. I slike tilfeller overføres totalt forventet kostnad slik at forventet underdekning belastes første arbeidsår. Usikkerhet i forbindelse med enkeltprosjekter er for øvrig tatt hensyn til under inntektsføringen av prosjektene. For prosjekter som antas å gi tap, kostnadsføres hele det beregnede tapet umiddelbart. Under kortsiktig gjeld inngår posten forskuddsinnbetalinger fra kunder som er overført til neste år etter vurdering av økonomisk og faglig fremdrift i hvert enkelt prosjekt og aktivitet.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 28 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer

mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort.

Note 1: Varige driftsmidler

Anleggsmidler 2011

	Innredning	Maskiner	Inventar	EDB HW	EDB SW	Sum
Anskaffelseskost 01.01	0	549 901	672 630	2 403 043	1 306 310	4 931 883
Tilgang	283 750	1 171 250	63 801	731 452	377 499	2 627 752
Mottatte tilskudd	-283 750	-1 171 250	0	0	0	-1 455 000
Anskaffelseskost 31.12	0	549 901	736 431	3 134 495	1 683 809	6 104 635
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	251 048	581 419	1 153 911	463 432	2 449 810
Akkumulerte avskrivninger 31.12.		353 687	639 196	2 079 310	916 851	3 989 044
Balanseført verdi pr. 31.12	0	196 214	97 235	1 055 185	766 958	2 115 591
Årets avskrivninger	0	102 639	57 777	925 399	453 419	1 539 234
Forventet økonomisk levetid	3	3	5	3	3	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	

Note 2: Aksjer

Navn på selskap: Miljøalliansen AS
 Eierandel: 16,67 %
 Balanseført verdi: 30 001 kr

Aksjene er oppført til kostpris.

Note 3: Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser

Lønnskostnader

	2011	2010
Lønninger	40 904 237	40 922 999
Arbeidsgiveravgift	5 878 004	5 578 780
Pensjonskostnader	1 010 545	4 822 607
Endring i pensjonsforpliktelsen	6 790 777	-4 201 450
Andre ytelser	673 321	1 209 687
SUM	55 256 884	48 332 623

Antall utførende årsverk i 2011 var 79,2, inkludert korttidsengasjert personell. Tilsvarende tall for 2010 var 81 årsverk.

Ytelser til ledende personer

	Daglig leder	Styret
Lønn/honorar	989 873	174 000
Pensjonspremie	112 470	
Andre godtgjørelser	32 563	
SUM	1 134 906	174 000

Revisor

Kostnadsførte honorar fordeles på følgende måte:

	2011	2010
Ordinær revisjon	113 000	110 000
Bistand ligningspapirer/noter	34 500	32 350
Annen skattemessig bistand	19 800	7 150
Særattestasjon	10 400	17 150
SUM (ekskl. mva)	177 700	166 650

Note 4: Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser

Stiftelsen har pensjonsordninger som omfatter i alt 90 personer. Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra Folketrygden. Som aktuariemessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang er lagt til grunn vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring. Selskapet er forpliktet til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapet har pensjonsordning som oppfyller kravene etter denne loven.

	2010	2010
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	6 753 659	6 472 935
+ Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	4 339 607	4 745 912
- Avkastning på pensjonsmidler	3 995 693	3 915 493
+ Administrasjonskostnad	148 839	138 984
+ Resultatført actuarielt tap (gevinst)	684 603	294 846
= Netto pensjonskostnad inkl. AGA	7 931 016	7 737 184
Opptjente pensjonsforpliktelser inkl. AGA	114 385 168	96 526 978
- Pensjonsmidler	76 807 236	74 338 541
= Beregnede pensjonsforpliktelser netto	37 577 933	22 188 437
- Ikke resultatført virkning av estimatendringer mv.	27 835 862	19 237 144
= Balanseført netto pensjonsforpliktelse	9 742 070	2 951 293

Økonomiske forutsetninger

Diskonteringsrente	4,60 %	5,40 %
Forventet lønnsregulering	4,00 %	4,25 %
Forventet avkastning på fondsmidler	5,40 %	5,60 %
Forventet regulering pensjon	3,00 %	4,00 %

Note 5: Bundne bankinnskudd

I posten innestående bank, utgjør bundne bankinnskudd kroner 2 342 503.

Note 6: Avstemming av egenkapitalen

	Grunnkapital	Annen EK	Sum
Egenkapital 01.01	15 000 000	10 911 673	25 911 673
Årets resultat		-3 741 539	-3 741 539
Egenkapital 31.12	15 000 000	7 170 133	22 170 133

Note 7: Prosjektinntekter

Prosjektinntekter består av:	2011	2010
Grunnbevilgning	10 337 600	7 862 000
Strategiske Instituttprogrammer	4 166 000	9 661 323
Andre oppdrag	61 181 659	63 112 932
SUM	75 685 258	80 636 255

Note 8: Skatter

	2011	2010
Årets skattekostnad fordeler seg på:		
Betalbar skatt, 28 % av grunnlag	405 514	1 150 990
Endring utsatt skatt 01.01. - 31.12.	-1 805 257	1 437 810
Sum skattekostnad	1 399 743	2 588 800
 Beregning av årets skattegrunnlag:		
Resultat før skatt	-5 141 282	9 135 351
Permanente forskjeller	142 200	110 364
Endring i midlertidige forskjeller	6 447 346	- 4 593 411
Framførbart underskudd	0	-541 626
Årets skattegrunnlag	1 448 264	4 110 678
 Oversikt over midlertidige forskjeller:		
Driftsmidler	-4 905 608	-5 174 313
Fordringer	-410 139	-484 865
Pensjonsforpliktelser	-9 742 070	-2 951 293
Sum	-15 057 817	-8 610 471
 Utsatt skattefordel 31.12.	4 216 189	2 410 932

Oslo, 17.04. 2012

I styret for stiftelsen NIKU

Knut Grøholt
styreleder

Berit Skarholt
nestleder

Kjell Abildsnes
styremedlem

Else Grete Broderstad
styremedlem

Ingebjørg Hage
styremedlem

Anna Helena Petersén
styremedlem

Ole Risbøl
styremedlem

Carsten Paludan-Müller
administrerende direktør

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU årsrapport 2011

NIKU hovedkontor

Storgata 2
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg

Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 934 66 230

NIKU Bergen

Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112 Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 922 89 252

NIKU Trondheim

Kjøpmannsgata 25
7013 TRONDHEIM
Telefon: 922 66 779 /
405 50 126

NIKU Tromsø

Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00